

فرماندهی در پاسگاه‌هاک مرزک

مؤلف

جلال ستاره

www.ketab.ir

دانشگاه علوم انتظامی

۱۳۹۹

انتشارات دانشگاه
علوم انتظامی

فرماندهی در پاسگاه‌های مرزی

مؤلف: جلال ستاره

چاپ یکم: زمستان ۱۳۹۹

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

قیمت: ۴۵۰۰۰۰ ریال

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: مرکز تولید و چاپ معاونت آماد و پشتیبانی ناجا
نشانی: تهران، ابتدای بزرگراه شهید خرازی، خیابان شهید جدی اردبیلی، دانشگاه علوم
انتظامی، تلفن: ۴۸۹۳۱۲۹۳

هر نوع چاپ و انتشار بدون مجوز ناشر، پیگرد قانونی دارد

سرشناسه: ستاره، جلال

عنوان و نام پدیدآور: فرماندهی در پاسگاه‌های مرزی / مؤلف جلال ستاره.

مشخصات نشر: تهران: دانشگاه علوم انتظامی امین، انتشارات، ۱۳۹۹.

مشخصات ظاهری: ۱۳۲ ص. شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۶۳-۵۳۲-۶

وضعیت فهرست نویسی: فیا

موضوع: پاسگاه‌های مرزی - ایران موضوع: Border stations -- Iran

موضوع: فرماندهی -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام

موضوع: Command of troops -- Religious aspects -- Islam

شناسه افزوده: دانشگاه علوم انتظامی امین شناسه افزوده: Amin Police University

رده بندی کنگره: ۸۳/۱۲UA رده بندی دیویی: ۲۸۵/۳۶۳

شماره کتابشناسی ملی: ۷۳۳۹۲۱۷

پیشگفتار معاونت تربیت و آموزش دانشگاه

سرعت شتابان علم و فناوری همراه با گسترش روزافزون آن به خصوص علوم و فنون مرتبط با دانش پلیسی و به تبع آن، واگذاری مأموریت‌ها و وظایف جدید به افسران پلیس، ما را بر آن می‌دارد برای همراهی با کاروان رشد و توسعه، با نگاه نوین و عالمانه به این مقوله نگریسته و در این رهگذر از اندوخته‌های علمی اندیشمندان و صاحب‌نظران بهره‌مند شویم.

در قرن حاضر که عصر دانایی و اصالت دانش می‌باشد، حوزه علوم تخصصی پلیس توانسته است به تناسب نیازهای فراوان بشری و ارتقای توقعات و انتظارات انسانی، گام‌های اساسی برداشته و به پیشرفت‌های زیادی نائل آید. دانشگاه علوم انتظامی به عنوان تنها مؤسسه آموزش عالی تربیت افسران پلیس در نظام مقدس جمهوری اسلامی و همچنین مرکز ثقل دانش، بینش و مهارت در علوم پلیسی با دارا بودن دانشکده‌های تخصصی مربوط، وظیفه آموزش و تربیت افسران متخصص را برعهده دارد.

این دانشگاه علاوه بر بهره‌گیری از دانش موجود در دنیا، به تناسب و اقتضای بومی، با استفاده از نظرات حوزه‌های تخصصی پلیس دست به تولید دانش زده و با تدوین و تألیف منابع آموزشی مورد نیاز، خلاهای علمی خود را پوشش می‌دهد.

دانشگاه علوم انتظامی امین با تقویت ادبیات و دانش انتظامی، زمینه‌های رشد و توسعه آموزش دانشجویان رشته‌های تخصصی را فراهم کرده است تا پاسخ‌گوی نیازها و انتظارات روزافزون جامعه در حوزه علوم پلیسی باشد. کتابی که پیش روی شما خواننده گرامی قرار دارد، حاصل همین ایده بوده و به دانشجویان عزیز دانشگاه علوم انتظامی امین، همکاران، اندیشمندان و علاقه‌مندان به حوزه علوم پلیسی تقدیم می‌شود و انتظار می‌رود با ارائه نظرات اصلاحی خود معاونت تربیت و آموزش دانشگاه را در راستای ارتقا و بهبود کیفی کتاب یاری کنند.

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
مقدمه	۱۳
فصل اول: تعاریف و اصطلاحات	۱۵
تعاریف و اصطلاحات	۱۶
فرماندهی	۱۶
سرحد	۱۷
مرز	۱۷
حریم مرز	۲۰
عمق نوار مرز	۲۰
دروازه‌های مرزی	۲۰
منابع مشترک مرزی	۲۲
مرزبان	۲۳
مرزدار	۲۴
رودخانه مرزی	۲۵
حوادث مرزی	۲۶
ترددکنندگان غیرمجاز مرزی	۲۶
مهاجر	۲۷
پناهنده	۲۷
آواره	۲۷
پروانه گذر مرزی	۲۸
گذرنامه	۲۸

۲۹	روادید
۳۰	علائم و نشانه‌های مرزی
۳۱	پاسگاه‌های مستقر در مرز
۳۳	جایگاه پاسگاه مرزی
۳۵	پرسش‌های فصل اول
۳۷	فصل دوم: سازمان و سازماندهی در پاسگاه مرزی
۳۸	ویژگی‌های سازمان مطلوب
۴۰	توجه به کارکرد اقتصادی مرزها
۴۱	ساختار مرزبانی در برخی از کشورهای همسایه
۴۲	ساختار مرزبانی در جمهوری اسلامی ایران
۴۲	ساختار ستاد فرماندهی مرزبانی
۴۲	الف) هیئت‌رئیس مرزبانی
۴۳	ب) قسمت‌های نظارتی و ستاد شخصی فرمانده
۴۳	ج) معاونت‌های عملیاتی
۴۴	د) معاونت‌های پشتیبانی
۴۵	سازمان پاسگاه‌های مرزی
۵۰	سازمان برای رزم
۵۱	پرسش‌های فصل دوم
۵۳	فصل سوم: مأموریت و وظایف پاسگاه‌های مرزی
۵۴	مأموریت و شرح وظایف پاسگاه مرزی
۵۴	مأموریت
۵۴	وظایف
۵۹	شرح شغل فرمانده پاسگاه مرزی

وظایف عملیاتی، اطلاعاتی و آموزشی فرماندهان پاسگاه‌های مرزی	۶۵
پرسش‌های فصل سوم	۶۶
فصل چهارم: روش‌های اجرایی فرماندهی در پاسگاه‌های مرزی	۶۷
ملاحظات اساسی قبل از تحویل پاسگاه مرزی	۶۸
الف) شناخت محیطی	۶۸
۱. شناخت توپوگرافی مرز	۶۸
۲. شناخت مرز نشینان	۶۸
۳. آشنایی با فرهنگ و آداب و رسوم مرز نشینان	۶۹
۴. شناخت منابع و امکانات حوزه استحفاظی در مرز	۷۰
نحوه تحویل و تحول پاسگاه، علائم مرزی و خط مرز	۷۰
ملاحظات ضروری حین تحویل و تحول پاسگاه:	۷۰
ملاحظات بعد از تحویل پاسگاه	۷۲
آشنایی با نقشه وضعیت	۷۲
اقدامات پاسگاه در زمینه تهیه نقشه وضعیت حوزه استحفاظی	۷۲
ب) دفاتر و نحوه تنظیم دفاتر پاسگاه مرزی	۷۳
۱. دفتر اموال پاسگاه	۷۳
۲. دفتر وقایع و ثبت روزانه	۷۶
۳. دفتر اسلحه و مهمات پاسگاه	۸۰
روش تنظیم دفتر سلاح و مهمات	۸۰
۴. دفتر تحویل و تحول سلاح	۸۳
۵. دفتر تنظیف سلاح	۸۴
۶. دفتر بازرسی در پاسگاه	۸۴
۷. دفتر خواربار پاسگاه	۸۵

۸. دفتر مشاهدات مرزی پاسگاه ۸۶
۹. دفتر سرکشی به علائم و خطوط مرزی ۸۶
۱۰. دفتر کشفیات ۸۷
- نحوه تدارکات پاسگاه‌های مرزی ۸۸
- طرح‌های موجود پاسگاه‌های مرزی ۸۸
- طرح عملیاتی پدافند دورتادور ۸۹
- طرح واپایش عبور و مرور به داخل یگان ۸۹
- طرح تخلیه یگان ۹۰
- طرح مبارزه با حریق ۹۰
- نحوه آرایش نیروها و سلاح‌ها در شرایط عادی و بحرانی ۹۰
- اقدامات لازم به منظور نگهداری و استفاده صحیح از وسایل مخابراتی در پاسگاه ۹۲
- اقدامات لازم در زمینه نگهداری از خود در پاسگاه ۹۳
- اقدامات لازم به منظور جلوگیری از خطر آتش‌سوزی در پاسگاه ۹۴
- اقدامات لازم در زمینه نگهداری از سنگرها، کانال‌ها و سایر وسایل انسداد مرز ۹۴
- اقدامات لازم در راستای نگهداری از وسایل اداری پاسگاه: ۹۵
- (د) روش‌های انجام دادن مأموریت ۹۶
- اجرای معاهدات مرزی ۹۶
- پرده پوشش ۹۷
- روش اجرای پاسگاه مرزی در مورد ایجاد پرده پوشش در مرز ۹۸
- دستگیری و بازداشت قانون‌شکنان در مرز ۹۹
- اقدام پاسگاه در زمینه بازرسی بدنی افراد ۱۰۰
- روش اجرایی پاسگاه مرزی در زمینه حفظ و نگهداری علائم مرزی ۱۰۱

روش اجرایی پاسگاه مرزی در زمینه تغییرات غیرمجاز ایجادشده در وضعیت	
طبیعی خط مرز	۱۰۲
روش اجرایی پاسگاه مرزی در زمینه تجاوز به حریم هوایی کشور	۱۰۲
روش اجرایی پاسگاه مرزی درمورد تجاوزات بالستیکی به خاک کشور ..	۱۰۲
روش اجرایی پاسگاه مرزی درمورد تردهای غیرمجاز در مرز	۱۰۳
روش اجرایی پاسگاه مرزی در زمینه عبور احشام از مرز	۱۰۴
روش اجرایی پاسگاه مرزی- ساحلی در زمینه کنترل مرزهای دریایی	۱۰۴
روش مستندسازی فرماندهان پاسگاه های مرزی از حوادث و رخداد های مرزی	
.....	۱۰۷
انواع جرایم و اقدامات پاسگاه های مرزی	۱۰۷
پرسش های فصل چهارم	۱۰۹
فصل پنجم: فرماندهی در اسلام	۱۱۱
نظامیان و فرماندهی در اسلام امام علی (ع)	۱۱۲
نقش سپاهیان	۱۱۳
سپاهیان دژهای نگهدارنده شهروندان	۱۱۳
زینت زمامداران	۱۱۳
مایه ارجمندی دین	۱۱۴
راه های امنیت	۱۱۴
سپاهیان و پایداری شهروندان	۱۱۵
گزینش فرماندهان و مدیران ارشد	۱۱۶
۱. جایگاه گزینش و مدیران ارشد	۱۱۶
۲. ویژگی های خاص فرماندهی و مدیریت کلان	۱۱۶
مناسب ترین فرماندهان و مدیران ارشد	۱۱۹

مقدمه

ایران تاریخی کهن، فرهنگ، آداب و سنن ویژه‌ای دارد و همچنین موقعیت خاص و منحصربه‌فرد مرزهای آن، ضمن متمایز کردن این سرزمین و مردم موجب کارکردهای مخصوص امنیتی، اجتماعی، سیاسی و به‌ویژه اقتصادی شده است. با توجه به اینکه مرزهای ایران اغلب به علت شکست در جنگ‌ها یا ضعف پادشاهان و فرمانروایان نالایق شکل گرفته‌اند و خط مرز از میان سکونتگاه اقوام، منابع زیرزمینی و سطحی گذشته است، وظایف پاسگاه‌های مرزی در کنترل مرزها و حفظ دوستی با کشور مقابل بسیار مهم به‌نظر می‌رسد.

برای فرماندهی در پاسگاه‌های مرزی علاوه بر ضرورت فراگیری دانش و مهارت‌های لازم در علوم و فنون مرزی و نظامی، باید برخی نکات اساسی را فراگرفت که در این کتاب به آن‌ها پرداخته می‌شود و دانشجویان با مطالعه و عمل به مباحث مطرح‌شده، توانایی فرماندهی و هدایت پاسگاه تحت امر خود را در شرایط گوناگون کسب می‌کنند.

افسران و فرماندهان ضمن اعتقاد قلبی به دستوراتی که به کارکنان تحت امر خویش می‌دهند، باید اطلاعات و دانش کافی درباره مسائل جغرافیایی، اجتماعی، امنیتی و سیاسی حوزه استحفاظی منطقه مرزی مربوطه داشته باشند. داشتن آگاهی لازم درباره معاهدات مربوطه و وظایف و اختیارات قانونی خود و ارگان‌های دیگر، در کنار احترام متقابل به حقوق دیگران، همراه با آموزش و هدایت صحیح کارکنان به اقتدار و ایجاد امنیت در

مرزها منجر می‌شود که در این مجموعه به‌طور مفصل به آن پرداخته شده است.

در این راستا، هدف اصلی تدوین کتابی برای دانشجویان رشتهٔ مرزبانی دانشکدهٔ علوم و فنون مرز بوده است، اما کتاب حاضر به‌گونه‌ای طراحی و تدوین شده است که سایر کارکنان مستقر در هنگ‌ها و پاسگاه‌های مرزی و افسران آموزش نیز از آن بهره ببرند. به این ترتیب، با توجه به اینکه در سایر دروس نیز مفاهیم و اصطلاحات تدریس می‌شود، با بهره‌گیری از مصادیق موجود در مرزهای کشور این مفاهیم و اصطلاحات تکمیل شده است؛ بنابراین، با دیگر منابع مورد مطالعه تفاوت‌های آشکاری دارد.